

TRAFIKUTSKOTTETS UTLÅTANDE 34/1998 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets direktiv (järnvägarnas s.k. infrastrukturpaket)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman lämnade den 10 november 1998 statsrådets skrivelse med anledning av Europeiska kommissionens förslag till EU-rådets direktiv vilka innehåller järnvägarnas s.k. infrastrukturpaket (U 73/1998 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att trafikutskottet skall lämna utlåtande till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Jaakko Pohjola och planerare Timo Järvelä, trafikministeriet
- planerare Tuomo Suvanto, Banförvaltningscentralen
- ekonomidirektör Veikko Vaikkinen, VR-Group.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslag

Europeiska gemenskapernas kommission har utarbetat tre förslag till direktiv som gäller järnvägstrafiken. Förslagen till direktiv innefattar ingen utvidgning av nyttjanderätten till bannätet, dvs. öppnande av marknaden för konkurrens.

I förslaget till ändring av direktiv 91/440 föreslås ett mera långtgående särskiljande av banhållningen och transportverksamheten samt en ändring av definitionen av järnvägsföretag. Direktiv 91/440 föreskriver för närvarande att banhållningen och transportverksamheten bör särskiljas i redovisningen. Ändringsförslaget innehåller bestämmelser om separata resultaträkningar och balansräkningar för banhållningen

och transportverksamheten. Enligt förslaget föresätter direktivet också att det presenteras separata resultaträkningar och balansräkningar för den affärsverksamhet som ansluter sig till tillhandahållandet av passagerar- och godstransporttjänster.

De föreslagna ändringarna i direktivet består huvudsakligen av preciseringar av de nuvarande rättsakterna och innehåller inga betydande ändringar. Det särskiljande av banhållningen och transportverksamheten som genomförts i Finland uppfyller alla grundläggande krav i direktivet.

Förslaget till ändring av direktiv 95/18 innebär att tillämpningsområdet för tillståndsdirektivet

utvidgas till att gälla all järnvägstrafik med vissa undantag. Ändringarna har inga effekter på finsk lagstiftning.

Förslaget till direktiv gällande banavgift och tilldelning av bankapacitet samt utfärdande av säkerhetsintyg syftar till att skapa regler för en situation där flera järnvägsföretag bedriver verksamhet på samma bannät.

Förslagen lägger huvudvikten vid den internationella trafiken inom EU och de är alltså inte särskilt viktiga för Finland.

Direktivet förutsätter uppenbarligen att medlemsländerna inrättar ett tilldelningsorgan som skall reglera och övervaka arrangemangen i anslutning till banavgifterna och tilldelningen av kapacitet.

Som helhet innebär förslaget till direktiv inga stora förändringar i nuvarande praxis i Finland. De åtgärder som direktivet förutsätter har redan delvis genomförts i Finland.

Förslagen till direktiv är mycket detaljerade. Största delen av dessa bestämmelser faller i Finland under trafikministeriets eller Banförvalt-

ningscentralens beslutanderätt och förslagen har endast begränsade effekter på lagstiftningen.

Statsrådets ståndpunkt

Förslagen till direktiv syftar till att förbättra järnvägstrafikens konkurrenskraft och därigenom öka järnvägarnas marknadsandel. Genom direktiven försöker man främja konkurrensen på bannätet genom att skapa spelregler för en situation där flera järnvägsföretag bedriver verksamhet på samma bannät. Målen för förslagen till direktiv är således i harmoni med det internationella lagberedningsarbetet.

Regeringen finner det i sig viktigt att stödja en reform av järnvägssektorn samt att skapa konkurrensbetingelser och därigenom hjälpa nya företag att komma ut på marknaden. Inställningen till förslagen till direktiv är således i princip positiv. Förslagen är emellertid förknippade med vissa oklara punkter och problem i anslutning till genomförandet och därför har Finland reservationer i fråga om vissa artiklar.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Förslagen till direktiv

Förslagen till direktiv innefattar ingen utvidgning av nyttjanderätten till bannätet, dvs. öppnande av marknaden för konkurrens.

I förslaget till ändring av direktiv 91/440 föreslås ett mera långtgående särskiljande av banhållningen och transportverksamheten. Ändringsförslaget innehåller bestämmelser om separata resultaträkningar och balansräkningar för banhållningen och transportverksamheten. En ändring av större betydelse förutsätter att det presenteras separata resultaträkningar och balansräkningar för den affärsverksamhet som ansluter sig till tillhandahållande av passagerar- och godstransporttjänster. Oklart blir om detta förutsätter en differentiering av funktionerna i separata bolag. Trafikutskottet anser att man inte bör

förfara så utan att det skall räcka med en så kallad kalkylmässig specifikation av resultaträkningarna och balansräkningarna.

Förslaget till direktiv utvidgar också definitionen av järnvägsföretag. Ändringsförslaget slopar kravet på att ett järnvägsföretag skall som sin huvudsakliga verksamhet erbjuda järnvägstransporttjänster. Trafikutskottet anser att den nuvarande definitionen bör bibehållas. Enligt utskottet är det nödvändigt att tillstånd för järnvägstrafik endast kan beviljas företag eller sammanslutningar som uppfyller nationella branschdefinitioner.

Förslaget till ändring av direktiv 95/18 innebär att tillämpningsområdet för tillståndsdirektivet utvidgas till att gälla all järnvägstrafik med vissa undantag. Ändringarna har inga effekter på finsk lagstiftning, eftersom tillstånd enligt direktivet redan krävs av all järnvägstrafik i Finland.

Förslaget till direktiv gällande banavgift och tilldelning av bankapacitet samt utfärdande av säkerhetsintyg syftar till att skapa regler för en situation där flera järnvägsföretag bedriver verksamhet på samma bannät. De åtgärder som direktivet förutsätter har redan delvis genomförts i Finland. Enligt lagen om statens bannät, banhållningen och användningen av bannätet (21/1995) har uppgifter som nämns i förslaget redan huvudsakligen tilldelats en av järnvägsföretagen oberoende myndighet under trafikministeriet (Banförvaltningscentralen).

Öppnande av marknaden för konkurrens

Utöver det så kallade infrastrukturpaketet, de ovannämnda direktivförslagen, informeras i statsrådets skrivelse riksdagen om den nationella lagberedningen för öppnande av marknaden för konkurrens. Trafikutskottet tog den 16 februari 1996 ställning till frågan (TrUU 1/1996 rd — U 61/1995 rd) och ställde sig reserverat till öppnandet av bannätet för konkurrens. Det skulle endast

leda till konkurrens om bästa transporter och på detta sätt försvaga möjligheterna att upprätthålla transportflöden på svagare järnvägar.

Vidare påpekar trafikutskottet att vid en utvidgning av nyttjanderätten till bannätet bör persontrafiken i hela landet tryggas. Utskottet framhåller särskilt betydelsen av att bibehålla de lågtrafikerade persontrafikförbindelserna till exempel genom att lägga dem ut på entreprenad. Utskottet understryker höga nationella säkerhets- och miljökrav på spårtrafik vid skapandet av en inre järnvägsmarknad i gemenskapen.

Utlåtande

Trafikutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att det omfattar kritiken mot direktivförslagen i statsrådets redogörelse och förutsätter särskilt en ändring av förslaget till ändring av direktiv 91/440/EEG.

Helsingfors den 3 december 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pauli Saapunki /cent
vordf. Esko-Juhani Tennilä /vgr
medl. Seppo Kanerva /saml
Kalevi Lamminen /saml
Suvi Lindén /saml
Kari Myllyniemi /cent
Raimo Mähönen /sd

Tero Mölsä /cent
Reino Ojala /sd
Tuija Maaret Pykäläinen /gröna
Pekka Saarnio /vänst
Helena Vartiainen /sd
Raimo Vistbacka /saf
suppl. Tauno Pehkonen /fkf.

